

Η άνοδος της Ακροδεξιάς ως μορφή αντιδραστικοποίησης της αστικής πολιτικής και η απάντησή μας

4.08.19

Ολόκληρο το editorial του τεύχους 10 των «Τετραδίων Μαρξισμού», τεύχος 10, καλοκαίρι 2019, της Συντακτικής Επιτροπής.

Η άνοδος της Ακροδεξιάς και νεοφασιστικών κομμάτων παγκοσμίως και η επιστροφή βαθιά συντηρητικών και αντιδραστικών ιδεολογικών ρευμάτων, ακόμα και αν υπερτονίζεται από την αστική σκέψη και τους μηχανισμούς του θεάματος, αποτελεί μια πραγματικότητα.

Είτε ως σκιάχτρο που μπροστά του μοιάζει ακμαία και όμορφη η παρακμάζουσα αστική δημοκρατία, είτε ως πραγματική απειλή προς τους πληβείους κάθε εθνικότητας, η σύγχρονη Ακροδεξιά και η φασιστική πτέρυγά της είναι επισήμως τμήμα του πολιτικού εποικοδομήματος των δυτικών κοινωνιών. Η σύγχρονη μορφή φασισμού έχει κοινά στοιχεία με τον κλασικό ιστορικό φασισμό, αλλά δεν αποτελεί επ' ουδενί την επανάληψή του. **Είναι προϊόν της κρίσης, αλλά και πολιτικό σχέδιο διαχείρισής της.**

Αποτελεί μορφή **κίνησης και «ριζοσπαστικοποίησης» της αστικής πολιτικής** και αστικής δημοκρατίας σε αντιδραστική κατεύθυνση, κοινωνικά και πολιτικά. Ταυτόχρονα, αποτελεί εν δυνάμει και απειλή εναντίον της με τον ίδιο τρόπο που ενδέχεται ο εκπαιδευμένος Μολοσσός να κατασπαράξει το αφεντικό του. Δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι η μεγάλη άνοδος ακροδεξιών ρευμάτων συμβαίνει ακριβώς στις πλέον ανεπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες με συμβολικό παράδειγμα τις ΗΠΑ, αλλά και άλλες ηγεμονικές καπιταλιστικές ιμπεριαλιστικές χώρες όπως Γερμανία, Γαλλία, Βρετανία, Ιταλία, όπου οι αντεργατικές καπιταλιστικές αναδιαρθρώσεις ορίζουν τις πολιτικές και κοινωνικές ανακατατάξεις μέσα στο σώμα της κοινωνίας. **Η σύγχρονη Ακροδεξιά και ειδικά οι νεοφασιστικές τάσεις της εκφράζουν την πολιτική λύση των αφεντικών που συνδυάζει νεοφιλελευθερισμό και αυταρχισμό, αλλά και συγκροτείται σε πολιτική μορφή και κίνημα αντεπαναστατικής αφομοίωσης των πληττόμενων μικροαστών και εργαζομένων.**

Η επαναστατική σκέψη, πέρα από ευκολίες και δισταγμούς, οφείλει να σταθεί με τη δέουσα προσοχή στην ανάδυση και ενίσχυση ακροδεξιών ρευμάτων και φασιστικών δυνάμεων. Να μελετήσει τα σύγχρονα χαρακτηριστικά του φασισμού: τη σχέση του με το κεφάλαιο και το βαθύ κράτος, τη σχέση συνέχειας και τομής με το αστικό δημοκρατικό κράτος, την ταξική σύνθεσή του, τα ταξικά συμφέροντα που εκπροσωπεί πραγματικά και εκείνα που φέρεται να εκπροσωπεί, την ποταπή ιδεολογία και πρακτική του ως υποσυνόλου της κυρίαρχης ιδεολογίας.

Ο στόχος μιας σύγχρονης σαρωτικής κριτικής στο φασισμό δεν είναι να αποδείξει απλά ότι ο φασισμός είναι μια ιδιαίτερη μορφή αστικής κυριαρχίας, ή ότι είναι γεμάτος αντιφάσεις· είναι να συμβάλει στην **αμείλικτη πρακτική συντριβή του στο πλαίσιο μιας πολιτικής-ταξικής αντιπαράθεσης**. Η εκ νέου ανάδυση του φασισμού με σύγχρονους όρους στην εποχή ενός μεταμορφωμένου καπιταλισμού απαιτεί από μεριάς μας εκσυγχρονισμό του θεωρητικού οπλοστάσιου και των επιχειρημάτων μας. Ωστόσο, παράλληλα, όσο και αν μια μάχη σε αυτό το πεδίο είναι απαραίτητη, ο φασισμός μπορεί να ηττηθεί τελικά μόνο στο πεδίο των υλικών και πολιτικών όρων της ταξικής διαπάλης. Αυτή η αναμέτρηση θα είναι επιτυχής στο βαθμό που η επαναστατική κομμουνιστική πολιτική θα καταφέρει να ξεπεράσει τη δική της βαθιά κρίση και θα δώσει απαντήσεις στο ζήτημα της χειραφέτησης της εργατικής τάξης και του κοινωνικού πολιτισμού στο πλαίσιο μιας σύγχρονης απελευθερωτικής κομμουνιστικής προοπτικής. Δεν είναι δυνατή καμία αντιπαράθεση στο πεδίο των ιδεών, καμία προσπάθεια ερμηνείας του φασισμού ή αφαίρεσης του κοινωνικού εδάφους του με την ανάπτυξη του εργατικού κινήματος ενάντια στις κοινωνικές επιπτώσεις της αστικής επίθεσης στον κόσμο της εργασίας, αν αυτή δεν συνοδεύεται από την αμείλικτη αντιπαράθεση με το φασισμό σε όλο το εύρος της πάλης των τάξεων.

Η ιστορία είναι γεμάτη από ένδοξες σελίδες ενός μαχητικού αντιφασισμού: από τις μαχήτριες του Ισπανικού Εμφυλίου, το Arditi del Popolo στην προμουσολινική Ιταλία, τα αντικατοχικά αντιναζιστικά αντάρτικα των Βαλκανίων και τον ΕΑΜ-ΕΛΑΣ, μέχρι τις σύγχρονες ομάδες αυτοάμυνας απέναντι στις νεοναζιστικές συμμορίες αναδεικνύεται η αναγκαιότητα της δράσης ενάντια στη φασιστική απειλή, σε συνδυασμό με την όποια θεωρητική-προπαγανδιστική δουλειά.

«Όποιος δε θέλει να μιλήσει για τον καπιταλισμό καλά θα κάνει να σιωπάει και για το φασισμό»

Η παραπάνω προτροπή του *Χορκχάιμερ* αποτελεί ακόμα και στις μέρες μας, ανεξάρτητα τελικά και από τις προθέσεις του Γερμανού στοχαστή, την οριοθέτηση της κομμουνιστικής κριτικής στον φασισμό από την όποια κριτική της αστικής σκέψης και όλων των παραλλαγών της.

Ακόμα και σήμερα, όποιος θέλει να «μιλήσει» για το φασισμό, δηλαδή να αναλύσει κριτικά τις σύγχρονες μορφές του φασισμού, ώστε να θέσει τις βάσεις για την αντιπαράθεση και συντριβή του σε όλα τα πεδία, πρέπει να «μιλήσει» και για τον καπιταλισμό. Με άλλα λόγια, **κάθε «αντιφασισμός» που δεν προσεγγίζει το φασισμό ως προϊόν του καπιταλισμού και ως πολιτικό αστικό σχέδιο, σε άμεση συνάφεια με τμήματα του κεφαλαίου και του κράτους, αδυνατεί να ερμηνεύσει το φασισμό, πόσω μάλλον να τον συντρίψει**. Κάθε αντιφασισμός που δεν είναι ταυτόχρονα και αμείλικτος αντικαπιταλισμός, εύκολα μπορεί να εκφυλιστεί σε φιλελεύθερη αγανάκτηση και να ενσωματωθεί τελικώς από την αστική σκέψη.

Ο φασισμός ως μορφή αστικής εξουσίας

Ο φασισμός αποτελεί μια **ιδιαίτερη μορφή αστικού κράτους** (ή/και παρακράτους) έκτακτης ανάγκης (διαφορετική από τη στρατιωτική δικτατορία) και την πιθανή κατάληξη της παρακμάζουσας αστικής κοινωνίας, ιδίως όταν εκείνη συγκλονίζεται από ένα συνδυασμό

πολιτικής και οικονομικής κρίσης. **Δεν είναι** κάποιο ουρανοκατέβατο φαινόμενο, **μια παρέκλιση από τον αστικό πολιτισμό, αλλά η πιο ρητή έκφραση της ταξικής βίας της αστικής κοινωνίας, ένα πολιτικό σχέδιο της αστικής κυριαρχίας.** Όσο και αν μοιάζει ανορθολογικός ή απομεινάρι του παρελθόντος, ο φασισμός είναι ο κυνικός ορθολογισμός του κεφαλαίου αρθρωμένος σε πολιτικό και κοινωνικό σύστημα.

Ειδικά σήμερα, περισσότερο από ποτέ, ο σύγχρονος φασισμός «συγχρονίζεται» και «νομιμοποιείται» με τις κυρίαρχες ηγεμονικές καπιταλιστικές αξίες του απόλυτου ανταγωνισμού, της λογικής «όλοι εναντίον όλων», του κοινωνικού και πολιτικού δαρβινισμού που ξεχειλίζει από παντού στο πλαίσιο του «μονοθεϊσμού» της «αγοράς». Θα μπορούσαμε να πούμε ότι αυτή η διάσταση ορίζει μια από τις βασικές αιτίες σύγχρονης εμφάνισής του. Επίσης, στην άνοδο της Ακροδεξιάς σήμερα, συμβάλλει καθοριστικά η **εκ των υστέρων προσπάθεια δικαίωσής της από το ρεύμα του «ιστορικού αναθεωρητισμού» και ειδικότερα από την επίσημη αντικομμουνιστική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης,** που λίγο ως πολύ ισχυρίζονται ότι το διακύβευμα του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου ήταν η «σωτηρία από τον κομμουνιστικό ολοκληρωτισμό», εξαφανίζοντας προκλητικά τον αντιδραστικό ρόλο του γερμανικού ναζισμού, αλλά και των υποστηρικτών του φασιστών σε όλες τις χώρες.

Φασισμός και πάλη των τάξεων

Ο φασισμός υπήρξε ιστορικά (έτσι συγκροτείται και στο παρόν μας) **ένα συνεκτικό πλαίσιο επανεκκίνησης της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης** που συνδυάζει τον ορθολογισμό του κέρδους και την πρωτοκαθεδρία του αστικού συμφέροντος με τον ανορθολογισμό της φυλετικής υπεροχής και άλλων αντιδραστικών ιδεολογημάτων.

Η μεταφυσική της αστικής σκέψης αντιπαραβάλλει την αστική δημοκρατία με το «τέρας του ολοκληρωτισμού» για να συσκοτίσει τη σχέση τους και να εξιδανικεύσει την «πολιτισμένη» βία του κράτους. Αντίθετα, **για την επαναστατική-κριτική σκέψη, ο φασισμός είναι η πολιτική μορφή που επεκτείνει το μονοπώλιο της βίας σε όλες τις πτυχές της κοινωνικής ζωής, είναι σχηματικά ο καπιταλισμός όπου το προλεταριάτο έχει εκμηδενιστεί ως πολιτική τάξη** και περιορίζεται μόνο στη σφαίρα της παραγωγής ως αντικείμενο εκμετάλλευσης.

Ο φασισμός είναι η αντιδραστική-δικτατορική εκδοχή της αστικής ηγεμονίας που, υπάγοντας τις μικραστικές τάξεις στο φαιό όραμα της μαύρης πρωτοπορίας της αστικής τάξης και συγκροτώντας τες σε αντιδραστικό κίνημα, συνθλίβει την πραγματική ή συμβολική απειλή του προλεταριάτου ως ανταγωνιστικής πολιτικής και κοινωνικής δύναμης. Ο φασισμός αναπτύσσεται στα συντρίμια των κατακτήσεων της εργατικής τάξης, συνήθως μετά την αποτυχία της να ανυψωθεί σε ηγεμονική δύναμη, μετά την ήττα μιας εξέγερσης. Ο φασισμός οργανώνει την απελπισία και τη ματαίωση της προλεταριακής-κομμουνιστικής ήττας, αποτελώντας την επιθετική ανασύνταξη των πιο αποφασισμένων και ηγεμονικών μερίδων της αστικής τάξης.

Η άνοδος του Μουσολίνι, μετά την ήττα της κόκκινης διετίας και τις καταλήψεις εργοστασίων στην Ιταλία, η ναζιστική κυριαρχία μετά από τις απόπειρες προλεταριακών επαναστάσεων στη Γερμανία, η νίκη των φασιστών στον Ισπανικό Εμφύλιο πιστοποιούν με επώδυνο τρόπο αυτή τη διαλεκτική προλεταριακής ήττας-ανόδου του φασισμού.

Ταυτόχρονα, ο φασισμός σήμερα, αλλά και γενικότερα η αστική πολιτική, δρώντας σε συνθήκες βίωσης από τις εργατικές τάξεις μια ιστορική υποχώρηση του εργατικού και κομμουνιστικού κινήματος ειδικά μετά την κατάρρευση του «υπαρκτού σοσιαλισμού», συνιστούν και **μορφή «προληπτικής αντεπανάστασης» ενάντια στην προοπτική νέων κοινωνικών επαναστάσεων σοσιαλιστικής και κομμουνιστικής κατεύθυνσης.** Μόνο έτσι άλλωστε μπορεί να εξηγηθεί το φαινομενικό παράδοξο στοιχείο ενός έξαλλου αντικομμουνισμού στη ρητορική αλλά και πρακτική της αστικής τάξης σε όλο τον κόσμο, παρά την εκκωφαντική απουσία συγκροτημένου και απειλητικού για αυτήν κομμουνιστικού κινήματος.

Φασισμός και αστική δημοκρατία

Αν η κομμουνιστική κριτική στο φασισμό δεν πρέπει να λησμονεί το ταξικό περιεχόμενό του, αλλά να υπερβαίνει θετικά έναν αφηρημένο αντιφασισμό, την ίδια στιγμή δεν μπορεί μόνο να επαναλαμβάνει μηχανιστικά ότι ο φασισμός είναι καπιταλισμός, γιατί έτσι παραχωρεί ζωτικό εδαφος στη δημοκρατική αυταπάτη. Ούτε φυσικά να αναμασά ότι «αν δεν ανατρέψουμε τον καπιταλισμό δεν μπορούμε να νικήσουμε το φασισμό» γιατί αν και θεωρητικά ορθή μια τέτοια θέση, στην πράξη εκφράζει μοιρολατρία και διανοητική οκνηρία. Με αυτή την έννοια, κατά τη γνώμη μας, δεν νοείται αντικαπιταλιστικό και κομμουνιστικό κίνημα, αν δεν ορίζει ρητά και συχνά και με όρους αυτοτέλειας την αντιφασιστική του διάσταση.

Η κριτική σκέψη οφείλει να αναλύσει τον τρόπο μετάβασης από τη δημοκρατία στο φασισμό, να αναδείξει τις διαφοροποιήσεις τους και την ασυνέχειά τους, ώστε να θεμελιώσει πιο στέρεα τη διαλεκτική τους σχέση. Με τον ίδιο τρόπο, θεωρήσεις που κάνουν λόγο για «γενικευμένο εκφασισμό», εκκινώντας από υπαρκτούς αυταρχικούς μετασχηματισμούς της αστικής δημοκρατίας και του κράτους, σχετικοποιούν το φασισμό, αδυνατώντας να αντιληφθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, εκλαμβάνοντας το αστικό καθεστώς ως μονολιθικό μπλοκ. Η σχετικοποίηση αυτή εκτός από θεωρητικές, έχει και πρακτικές-πολιτικές συνέπειες μιας και εμποδίζει το προλεταριάτο και την πολιτική πρωτοπορία του να αντιληφθεί τον άμεσο κίνδυνο του φασισμού. Πέρα από την εξιδανίκευση της αστικής δημοκρατίας, ακόμα και αν ο φασισμός υπηρετεί το ίδιο ταξικό περιεχόμενο, η διαφορά του φασισμού είναι ότι για να υπάρξει πρέπει να εξολοθρεύσει υλικά κάθε πραγματικό ή δυνητικό εχθρό, ότι αφαιρεί κάθε χειραφετητική πτυχή της δημοκρατίας αναπαράγοντάς την άμεσα ως δικτατορία του κεφαλαίου. **Οι διαφορές στη μορφή της αστικής κυριαρχίας έχουν τη σημασία τους** γιατί αποτελούν τον τρόπο αναπαραγωγής των καπιταλιστικών σχέσεων εκμετάλλευσης και γιατί υλοποιούνται εντέλει στα σώματα των κομμουνιστών.

Ο φασισμός αποτελεί μια διαδικασία αυτοαναίρεσης του αστικού δημοκρατικού κράτους. Συνεπώς, στιγμές αυτής της διαδικασίας είναι πράγματι η ωμή κρατική βία, η σκλήρυνση του νομικού πλαισίου, η ανάδειξη νέων αντιδραστικών εκδοχών της κυρίαρχης ιδεολογίας κτλ. Αντίστοιχα, ο φασισμός χτίζεται και από τα πάνω, δηλαδή προϋποθέτει τη στήριξη τμημάτων του βαθέος κράτους και τη φασιστικοποίηση των κρατικών δομών και της αστικής διανόησης. Ωστόσο, **ο φασισμός, εκτός από στοιχεία συνέχειας, αποτελεί και μια τομή σε σχέση με την αστική δημοκρατία.** Η άποψη περί εκφασισμού συσκοτίζει το γεγονός ότι η ανάπτυξη του φασισμού μπορεί να είναι νομοτελής, αλλά η επικράτηση του φασιστικού πολιτικού σχεδίου προκύπτει μέσα από αντιφάσεις και συγκρούσεις με το

κυρίαρχο πολιτικό αστικό σχέδιο και με τις αντιφασιστικές δυνάμεις. Ο φασισμός κυριαρχεί μόνο όταν πείσει για την αποτελεσματικότητά του ως αποκλειστικού πολιτικού εκφραστή των αστικών συμφερόντων.

Η κρίση ως πλαίσιο ανάπτυξης του φασισμού-πέρα από τον οικονομισμό

Μια διαδεδομένη άποψη ενοχοποιεί την κρίση για την άνοδο της άκρας Δεξιάς και του νεοφασισμού. Η παγκόσμια κρίση, όπως αντίστοιχα και η κρίση του 1929 και γενικότερα οι συνθήκες του Μεσοπολέμου, αποτελούν πράγματι το πλαίσιο εμφάνισης και ανάπτυξης του σύγχρονου φασισμού. Ωστόσο, **η κρίση είναι αναγκαία αλλά όχι επαρκής συνθήκη για την ερμηνεία του φασιστικού φαινομένου.** Η εδραίωση του φασισμού είναι **αποτέλεσμα της συνειδητής δράσης των πιο αποφασισμένων αστικών τμημάτων, του σκληρού πυρήνα του κράτους αλλά και της ανθρώπινης σκόνης** που συντάσσεται μαζί τους. Κάθε οικονομίστικη προσέγγιση που συσχετίζει μηχανιστικά την κρίση με το φασισμό συνήθως χάνει από την ανάλυσή της τη δράση των υποκειμένων. Με αυτή την έννοια, η προσέγγιση αυτή αφενός, συνειδητά ή ασυνείδητα, υποβαθμίζει την ευθύνη όσων συντάσσονται με τους φασίστες, αφετέρου -και αυτό είναι πιο σημαντικό- δεν θέτει με την απαιτούμενη ένταση τις προϋποθέσεις της απάντησης του συνειδητού προλεταριάτου στην κρίση, ούτε διερευνά τις αιτίες της απουσίας της.

Η αλλαγή των βιοτικών όρων εκατομμυρίων ανθρώπων και των σχέσεων ανάμεσα στις τάξεις (αυτό είναι συνοπτικά η κρίση) προφανώς επηρεάζει και τις ιδέες τους. Όμως, ο φασισμός δεν είναι απλώς απότοκο της κρίσης, γιατί τα στοιχεία που τον συγκροτούν ως πολιτικό-ιδεολογικό σχέδιο δεν ανάγονται μόνο σε αυτήν: η λούμπεν συνείδηση της εποχής της ανάπτυξης (σεξισμός, ρατσισμός-αποθέωση εύκολου πλουτισμού-κοινωνία του θεάματος), η κρατική-εθνική ιδεολογία, η υιοθέτηση εύκολων βολικών ερμηνειών και η απέχθεια για θεωρητικές αναλύσεις και αναστοχασμό αποτελούν βασικά στοιχεία της κυρίαρχης ιδεολογίας. Η αδυναμία της εργατικής τάξης και των οργανώσεών της να δώσει πειστικές και συνεκτικές απαντήσεις στην κρίση αναμφίβολα συνέβαλε στην άνοδο της άκρας Δεξιάς.

Να κάνουμε μια επισήμανση: η ανάλυση του φασισμού ως προϊόν της κρίσης ή του καπιταλισμού και η αναζήτηση των αιτιών φασιστικοποίησης μικροαστικών και εργατικών μαζών έχει νόημα μόνο ως θεωρητικό όπλο πάλης ενάντια στο φασισμό. Άλλο να ερμηνεύει κανείς και να συσχετίζει την άνοδο του φασισμού με αντικειμενικούς-δομικούς παράγοντες και άλλο να αθρώνει την πολιτική επιλογή εκείνων, που είτε επειδή έχασαν τα προνόμιά τους, είτε επειδή συντρίβονται από τη δυναμική της κρίσης, ακολουθούν το φαιό όραμα για να διασώσουν την κοινωνική τους θέση χτυπώντας τους πιο αδύναμους. Πολύ περισσότερο που δεν είναι δυνατόν να συσκοτίζονται με θεωρητικές μονομέρειες τα θεωρητικά και πολιτικά ελλείμματα της απάντησης στην καπιταλιστική κρίση, αλλά και σε αυτό τον ίδιο το φασισμό.

Το άορατο χέρι της αγοράς χαιρετά φασιστικά: η άνοδος του σύγχρονου φασισμού

Η άνοδος της σύγχρονης Ακροδεξιάς και του φασισμού έχει κοινά στοιχεία αλλά και διαφορές με τον ιστορικό φασισμό. Ο σύγχρονος (μετα)φασισμός πριμοδοτείται αναμφίβολα από τμήματα του κεφαλαίου και κρατικών μηχανισμών ως συστημική «αντισυστημική»

δύναμη. Αποτελείται από διαφορετικά ρεύματα και πολιτικά κόμματα που ακόμα δεν αποτελούν ένα ομοιογενές μπλοκ. **Υπάρχουν καθεστωτικές αστικές δυνάμεις που φλερτάρουν με το φασισμό** και αναδύονται στο πλαίσιο του ευρύτερου αυταρχικού μετασχηματισμού του κράτους, αποτελώντας **ένα αμάλγαμα ακραίου νεοφιλελευθερισμού και φασιστικής ρητορικής** και πρακτικής. Ο Τραμπ, ο Σαλβίνι, η Λεπέν, ο Φάρατζ, η κυβέρνηση Κουρτζ, το AFD και ο Όρμπαν αποτελούν εναλλακτικά σχέδια της αστικής ηγεμονίας που ενσωματώνουν την παθητική επανάσταση των μεσαίων στρωμάτων και ανακυκλώνουν τη χυδαία μικροαστική συνείδηση. Δεν έχουν δικά τους τάγματα εφόδου, **εκφράζουν πλήρως επιθετικά τμήματα του κεφαλαίου και έχουν καθιερωθεί ως αξιόπιστη αστική δύναμη**. Πλάι σε αυτή την αυταρχική μετάλλαξη των αστικών δυνάμεων υπάρχουν πιο «κλασικές» φασιστικές και ναζιστικές ομάδες-κόμματα που χρηματοδοτούνται από το κεφάλαιο, συσπειρώνουν κομμάτια του υποκόσμου και των κατασταλτικών μηχανισμών και χρησιμοποιούν ανοικτά τη βία ως μέσο πολιτικής συγκρότησης. Αποτελούν την ύστατη εφεδρεία του συστήματος, αλλά και μια **δύναμη κρούσης συμπληρωματική της αστικής νομιμότητας, ενώ συχνά χρησιμοποιούνται ως σκιάχτρο** για να συσκοτιστούν οι μηχανισμοί επώασης του φασισμού στα σπλάχνα της αστικής δημοκρατίας. Όσο και αν τα νεοναζιστικά κόμματα είναι το «μακρύ χέρι του συστήματος» δεν ταυτίζονται με το αστικό καθεστώς, υπάγονται στο γενικότερο αστικό στρατόπεδο, διατηρώντας μια σχετική αυτονομία.

Η στήριξη από το μεγάλο κεφάλαιο και η προμοδότηση των φασιστών από κράτος και ιδεολογικούς μηχανισμούς, η συνέχεια ανάμεσα στην κυρίαρχη ιδεολογία και τη φασιστική εκδοχή της, αποτυπώνουν ανάγλυφα την ταξική φύση του σύγχρονου φασισμού και της Ακροδεξιάς.

Η μελέτη των σύγχρονων μορφών του φασισμού, η προσπάθεια ανάλυσης των διαφορών και των αντιφάσεων τους, η μετωπική πάλη με κίβδηλα αντιφασιστικά μέτωπα αλλά και με αφηρημένες προσεγγίσεις περί εκφασισμού αποτελεί αδήριτη ανάγκη για την ερμηνεία και το τσάκισμα του σύγχρονου φασισμού.

Για την αντιμετώπιση της Ακροδεξιάς και των νεοφασιστικών οργανώσεων, είναι -σε τελευταία ανάλυση- απαραίτητη η ισχυροποίηση του εργατικού κινήματος και της πολιτικής δράσης (με συστατικό της στοιχείο και τον αντιφασισμό) **για την επαναστατική κριτική και ανατροπή της αστικής πολιτικής σε κομμουνιστική κατεύθυνση**, σε ένα παρατεταμένο πόλεμο, που απαραίτητα θα περιλαμβάνει τομές και νικηφόρα επανάσταση.

Αντίθετα, μια αντίληψη, που υποστηρίζει «πρώτα με τους αστούς ενάντια στους φασίστες», είναι πολλαπλά προβληματική σήμερα καθώς δεν αναγνωρίζει την Ακροδεξιά **ως επιθετικό όχημα της αστικής πολιτικής, μετατρέπει το εργατικό κίνημα και τις πρωτοπορίες του σε ουρά των αστικών κομμάτων και θεσμών**, αλλά και «δικαιώνει» ασυλλόγιστα την Ακροδεξιά ως δήθεν «αντισυστημική» δύναμη τη στιγμή που η Αριστερά εμφανίζεται στο πλευρό ενός συστημικού μετώπου.

Στο πλαίσιο αυτής της αναγκαιότητας τα **Τετράδια Μαρξισμού** φιλοξενούν ένα αφιέρωμα του σύγχρονου φασιστικού φαινομένου, των διεθνών και τοπικών εκδοχών του, ώστε να συμβάλουν καταρχάς στη θεωρητική ανάλυσή του, πέρα από αστικές προσεγγίσεις, αλλά και πέρα από μαξιμαλισμούς που εκφράζουν θεωρητική ένδεια και δεν έχουν καμία πρακτική

αξία.

Ο φασισμός και η Ακροδεξιά, είτε πρόκειται για περιθωριακά μορφώματα που αναπτύσσονται εν μέσω πολιτικής-οικονομικής κρίσης, είτε για «σοβαρές» εκδοχές αστικών αυταρχικών πολιτικών σχεδίων, αποτελούν το μαντρόσκυλο της αστικής τάξης και μια εναλλακτική πολιτική-ιδεολογική μορφή της κυριαρχίας της. Πίσω από τις αντιφατικές «αντικαπιταλιστικές» ρητορικές των επίδοξων χιτλερίσκων ή τις τεχνοκρατικές αναλύσεις των νεοφιλελεύθερων ακροδεξιών εμφανίζεται **το παλιό γνωστό αποκρουστικό πρόσωπο του μοντέρνου καπιταλιστικού σκοταδισμού**. Πίσω από την επιβολή μέτρων λιτότητας και του αυταρχικού κρατισμού, πίσω από τη διαρκή απαξίωση του εναπομείναντος κοινοβουλευτισμού και τις απολίτικες κραυγές, ο φασισμός δείχνει τα δόντια του.

Με τόλμη, ψυχραιμία και επαγρύπνηση, ο σύγχρονος επαναστατικός μαρξισμός δεν φοβάται να μπει στη μάχη με το φασισμό: από τη θεωρητική ανάλυση του φασισμού και την πάλη στο επίπεδο των ιδεών, μέχρι την πολιτική-κοινωνική σύγκρουση.

Η πιθανότητα επανάληψης των στρατοπέδων θανάτου, το σήμα κινδύνου που εκπέμπει η άνοδος της άκρας Δεξιάς και του φασισμού, αλλά και η γενικότερη μετάλλαξη της αστικής δημοκρατίας σε ένα ιδιότυπο κράτος έκτακτης ανάγκης δεν επιτρέπουν εφησυχασμούς.

Η ιστορία διδάσκει με επώδυνο τρόπο ότι το όραμα της κομμουνιστικής χειραφέτησης μπορεί να πραγματοποιηθεί, μόνο αφού συντρίψει στο όνομα του πιο ουσιαστικού ανθρωπισμού το φασισμό όχι γενικά, αλλά το φασισμό ως την πιο επιθετική εκδοχή του καπιταλισμού.

Συντακτική Επιτροπή των «Τετραδίων Μαρξισμού», τεύχος 10, καλοκαίρι 2019

[Tweet](#)
